

HET NIEUWE STOOKSEIZOEN 2022-2023

Na een lange stilstandsperiode is het nieuwe stookseizoen weer van start gegaan.

Deze start op 2 maart 2022 werd vooraf gegaan door de wettelijke verplichte Stoomwezen keuring, die heeft plaatsgevonden door een daartoe opgeleide keurmeester van Lloyds op 5 oktober 2021.

Het resultaat is zoals verwacht door het gedegen onderhoud van de vrijwilligers weer positief, zodat de inmiddels ruim 70-jarige stoomketel weer twee jaar in bedrijf mag zijn.

Op 2 maart is dan ook begonnen om alle gedemonteerde appendages, met nieuwe zelf vervaardigde pakkingen, weer te monteren en de ketel weer gebruiksklaar te maken.

Daarna is de ketel gevuld met water om te controleren of hij waterdicht was en waar bleek dat dit niet zo was, werden de moeren en bouten stevig aangedraaid zodat er geen druppel water meer kon ontsnappen.

Toen alles goed bleek te zijn, is op 2 maart de ketel opgestookt waarbij de vrijkomende rookgassen afgevoerd werden naar de buitenlucht door de gereviseerde en tot de oorspronkelijke hoogte gebrachte schoorsteen (waarover u reeds in de nieuwsbrieven al meer heeft gelezen en ook in het hieronder afgedrukte krantenartikel, 1 op 1 overgenomen uit de Stentor.

► **Publiek is vanaf tweede paasdag weer welkom in het monumentale gebouw**

Restauratie stoomgemaal in Putten wordt bekroond

De schoorsteen van het Putter stoomgemaal aan de Arlersteeg heeft zijn kroon terug. Bij een blikseminslag in de jaren 50 kwam het bovenste deel van de schoorsteen – de kroon geheten – met donderend geweld naar beneden. Op 13 april wordt de schoorsteen, in het bijzijn van vrijwilligers en sponsors, officieel in gebruik genomen.

Jan Ruijne
Putten

Het klusteam is woensdagmorgen op volle sterkte aanwezig in de machinekamer van het gemaal. Het programma van volgende week wordt nog eens goed doorgenomen. Tien oudere vrijwilligers, gekleed in met olie bevelde overalls en oude jassen, luisteren naar Willem van de Klok, de eigenaar van het gemaal. Alle vrijwilligers krijgen een rol toebedeeld, iedereen wil er bij zijn als de eerste rook weer uit de schoorsteen kringelt.

Zorgenkindje

De stoommachine en de ketel zijn in topconditie, maar de schoorsteen vormde lange tijd een zorgenkindje. Er waren kieren en scheuren te zien, de ijzeren pennen waarmee de klimijzers aan de buitenkant zijn bevestigd, waren verroest, de toegang tot de schoorsteen was dichtgemaakt, kortom er was werk aan de winkel.

Willem van de Klok, de enige particuliere eigenaar van een stoomgemaal in Nederland, ging samen met het bestuur van de Stichting Vrienden van het Putter Stoomgemaal op zoek naar sponsors om het geld voor restauratie

▲ Vrijwilliger Rob Bosman steekt een petroleumlamp aan. Deze gaat een rol spelen bij de officiële ingebruikname van de schoorsteen komende woensdag. FOTO RUBEN SCHPPER

bijeen te sprokkelen.

Vrijwilliger Rob Bosman vertelt over die restauratie: „Eerst werd de dichtgemaakte deur onderaan de schoorsteen opengemaakt. Daar is weer een deur ingezet. Al het aangepaste voegwerk is eruit geschaapt en vernieuwd. Ze zijn beneden begonnen en naar boven toe gaan werken. Alle klimijzers zijn vernieuwd en de kroon is hersteld. De schoorsteen is nu anderhalve meter hoger. Binnenin die kroon is

stucwerk aangebracht waardoor de rook de stenen niet aantast.”

De werkzaamheden namen vijf weken in beslag, het herstel van de schoorsteen heeft 70.000 euro gekost. „Het is specialistisch werk, er is nog maar één bedrijf in Nederland die dit werk kan doen, een klein bedrijfje uit Groningen.”

Broertje

Het Putter stoomgemaal is in 1885 gebouwd en is het kleine broertje

van de Hertog Reijnout in Nijkerk. Samen moesten deze twee gemalen ervoor zorgen dat de bewoners van de polder Arkemheen droge voeten hielden en dat koeien op de uitgestrekte weilanden konden grazen. Het Putter gemaal bleef tot 1971 in bedrijf en werd daarna vervangen door een elektrisch gemaal.

In 1980 kochten Willem van de Klok en zijn vrouw Marja het terrein met opstellen. Hij knapte eerst de machinistenwoning op. Pas in

Machinist zit met zijn gezin anderhalve dag op dak ketelhuis

Het Putter stoomgemaal lag honderd jaar geleden eenzaam en afgelegen in het polderlandschap. Machinist Mannes Schuurhuis kon dan ook geen kant op toen in 1916 de dijken doorbraken en het water over de polder golfde. Hij kon niets anders doen, dan samen met zijn gezin op het dak van het ketelhuis klimmen. Het water stond 3 meter hoog in zijn huis, de machinistenwoning. Anderhalve dag zat het gezin op het dak. Pas toen zakte het water en kon iedereen veilig naar beneden. De dijkdoorbraken van 1916 leidden ertoe dat de Tweede Kamer akkoord ging met de Zuiderzeewet en de aanleg van de Afsluitdijk: nooit meer watersnood, zo was de gedachte.

1992 had Willem tijd om een begin te maken met het opknappen van de behuizing van het gemaal. Vanaf 2000 werden machines en ketel aangepakt. In 2006 was het zover: het Putter gemaal draaide weer. Dit dankzij de inzet van heel veel vrijwilligers.

Woensdag 13 april wordt de gerestaureerde schoorsteen om 14.30 uur in gebruik genomen. Vijf dagen later begint het seizoen. Op tweede paasdag is de eerste draaidag. Elk jaar zijn er tien draaidagen. De entree is gratis. Kinderen maken kans op het behalen van een diploma als hulpstoker. Zie voor meer info www.putterstoomgemaal.nl.

Het proef-stoken heeft geen mankementen te zien gegeven zodat wij weer geheel voor het komende seizoen paraat zijn. Ook de machinekamer en het ketelhuis ziet er weer up-to-date uit met al het koper- en messingwerk weer prachtig gepoetst.

Tot slot is ook de presentatiewand weer voorzien van de kleurrijke schilderijen uit het oeuvre van onze vrijwilliger machinist en begenadigd hobby-kunstschilder Harry Weimer

De ingebruikname van de gerestaureerde schoorsteen

Op 13 april bij een strakblauwe lucht en onder aanwezigheid van ca. 50 genodigden werd de schoorsteen her in gebruik genomen na toespraken van de heer J.-Reijnen Bestuurslid van de Gemalen Stichting en de heer R. van Erk wethouder van de gemeente Putten

Bij de koffie konden wij genieten van een
Heerlijk gebakje voorzien van ons nieuwe logo.

Verder hoogtepunten

De heer Reijnen gooit kolen op het vuur zodat de rookgassen afgevoerd kunnen worden door de vernieuwde schoorsteen en hij kreeg hiervoor het felbegeerde Hulpstokersdiploma

Alles werd opgeluisterd door 2 accordeonisten van de Puttens Boeren dansers

En dat het opstoken lukte bewijst deze foto met rokende schoorsteen.

En als laatste werd een nieuwe, in plaats van de al jaren verdwenen waarschuwingslamp in top gehesen.

Al met al een feestelijk einde van het schoorsteen project, waarbij niet onvermeld mag blijven dat de aannemer de heer Meijer uit Ten Boer, alle vrijwilligers verraste met een echte Groningse krentenmik en alle gasten en ook de vrijwilligers door Willem en Marja van de Klok verblijd werden met een flesje Puttens stoom-likeur.

Jan Budding Gastheer